

Redaktionelt forord

Hvordan går det egentlig derude i kommunalbestyrelserne? Danmark er ét af de lande i verden, hvor mest magt er udlagt til de lokale politikere. Det danske demokrati er i høj grad forankret i lokalpolitik. Derfor bliver det interessant at undersøge, hvilken kvalitet lokalpolitikken egentlig har, og om kommunalpolitikkerne kan leve op til de forventninger, borgerne berettiget kan have til deres repræsentanter i det politiske spil. Dette temanummer om kommunalpolitikere er sammensat og redigeret af *Ulrik Kjær*, professor på Institut for Statskundskab ved Syddansk Universitet.

I den første artikel af *Martin Bækgaard*, *Morten Jakobsen* og *Ulrik Kjær* påpeges de helt særlige udfordringer, som kommunalpolitikere møder i den moderne kommunalbestyrelse efter kommunalreformen 2007. Med etableringen af de meget større kommunale enheder er der blevet betydeligt mere at lave for de enkelte kommunalpolitikere, og dagsordenerne er blevet mere komplekse i deres substans. I tillæg hertil antages det ofte, at den statslige styring er for opadgående, og at de finansielle rammer er for nedadgående. Alligevel viser det sig, at det ikke først og fremmest er disse eksterne forhold, der er kilde til de største frustrationer blandt kommunalpolitikere. Tværtimod forholder det sig på den måde, at det er det dårlige samarbejdsklima i kommunalbestyrelsen, der bekymrer de fleste kommunalpolitikere. Og det har det i øvrigt gjort de sidste 20 år – strukturreform eller ej.

Denne grundlæggende stabilitet i politikerrollen bekræftes i *Asmus Leth Olsens* artikel, der udnytter, at de samme spørgsmål om kommunalpolitikernes syn på den statslige styring af væsentlige elementer af kommunalpolitikken, på embedsmændenes magt i kommunalforvaltningen og på spørgsmålet om, hvorvidt enkeltsager fortrænger overordnede politiske diskussioner, er stillet i fire forskellige surveys gennem de seneste næsten 20 år. Undersøgelsen giver altså et godt grundlag for at kunne kvalificere den primært anekdotiske viden og teser om, hvilken effekt kommunesammenlægninger og mere professionaliserede forvaltninger ville få på kommunalpolitikernes roller og opfattelse af deres hverv. Konklusionen er, at kommunalpolitikernes opfattelse af disse forhold i hovedtræk er præget af en overraskende stabilitet især efter Strukturreformens implementering i 2007 og frem til 2013.

I *Eva Sørensen* og *Jakob Torfings* bidrag er udgangspunktet det samme. Kommunalpolitikere er frustrerede, fordi de halser efter for at nå at læse de voksende bunker af mødepapirer med mange og ofte indviklede sager. Ofte giver de op på halvvejen og ender med at nikke til beslutninger, som de ikke helt forstår. Det detaljerede arbejde, der er forbundet med at få budgettet til at hænge sammen, lave udviklingsplaner og løse presserende problemer, betyder desuden, at kommunalpolitikerne føler sig usynlige for borgerne, særligt måske endda i forhold til de unge. Kommunal-

politikere er, kort sagt, havnet i en situation, hvor de bruger mere tid på administrativ styring af forvaltningen end på politisk ledelse af det lokale fællesskab. Men sådan behøver det ikke være. Kommunalpolitikere kunne faktisk erobre politikken tilbage ved i større udstrækning af anvende de såkaldte § 17, stk. 4-udvalg som ramme for samarbejdsdrevet politikinnovation og som supplement til arbejdet i kommunalbestyrelsen og i de stående udvalg. Problemet er bare, at på trods af positive erfaringer sker dette ikke i særlig stor udstrækning.

I lyset af denne diskussion er det oplagt at spørge, som *Martin Bækgaard*, *Morten Jakobsen* og *Ulrik Kjær* gør i den efterfølgende artikel, om ikke den efterhånden udbredte praksis, ifølge hvilken der er opstået deciderede partnerskaber mellem politikere og embedsmænd, på én eller anden måde kan fungere som et svar på nogle af de frustrationer, som kommunalpolitikere føler i deres arbejde? I virkeligheden trækker både embedsmænd og politikere jo på samme hammel i udviklingen af velfærds kommunen. De vil jo det samme. Der behøver ikke være konflikter mellem de to grupper af aktører i kommunalpolitikken. Svaret er, at de nye partnerskaber ikke hele vejen kan ses som løsninger på de problemer, som kommunalpolitikeren oplever. For det første finder hver fjerde kommunalpolitiker det vanskeligt at få indblik i, hvordan administrationen fører kommunalbestyrelsens beslutninger ud i livet, og fire ud af ti oplever, at det kan være vanskeligt at få sine politiske ideer omsat til policy, hvis de går imod administrationens syn på sagen. For

det andet viser det sig, at jo tættere man er på toppen i det politiske hierarki – frontbencherne – desto mere positivt vurderer man spillet med administrationen. Backbencherne føler sig ikke specielt inkluderet i politikudviklingen. Helt galt går det, hvis man ikke har et tæt politisk samarbejde med borgmesteren.

I det sidste bidrag lancerer *Jens Christian Birch* begrebet velfærdsleder i et forsøg på at beskrive en ny politikerrolle, der ikke bukkes under for sagspresset, den manglende tid og opmærksomhed og sparsomme ressourcer. Det drejer sig om at generobre politikken. Politikerne skal ikke være professionelle politiske embedsmænd – de skal være politikere med stort P, hvor selve politikerrollen og opgaven som politisk leder og beslutningstager professionaliseres. De skal tænke langt ud over valgperioden, formulere mål, give retning og fastlægge strategi, og dette skal de ikke lade overskygge af enkle og håndgribelige sager. De skal fokusere på den politiske sag, som de brænder for, og som giver dem energi. De skal finde en måde, hvorpå de kan balancere styrings- og repræsentationsopgaven. De skal acceptere, at ikke alt behøver være konsensusbeslutninger og klappet af på forhånd, og de skal være i løbende dialog med pædagoger, lærere, sygeplejersker, socialrådgivere, regnskabsmedarbejdere, miljøteknikere eller andre fagprofessionelle. Det er store krav at stille til den enkelte kommunalpolitiker, men der er ikke nogen vej udenom, hvis lokaldemokratiet skal trives.

Martin Marcussen
Ansvarshavende redaktør